

Аҳволи Дӯзах ва дӯзахиён дар Қуръони карим

[Тоҷикӣ – Tajiki – طاجيکيۃ]

Муҳаммадиқболи
САДРИДДИН

2015 - 1436

IslamHouse.com

وصف النار في القرآن الكريم

«باللغة الطاجيكية»

محمد إقبال صدر الدين

2015 - 1436

IslamHouse.com

Аҳволи Дӯзах ва дӯзахиён дар Қуръони карим

(Идома аз мақолаи гузашта)

Бояд зикр намуд, ки дар ду баҳши мақолаи қаблӣ, “Васфи ҷаннати ҷовидон дар Қуръони карим ” бахшҳои зиёде мисли васфи биҳишт, зинати биҳиштиён, ҳамнашинӣ бо онҳо, занони аҳли ҷаннат, ҳурони биҳишт, беҳтарин ҳадяи ҷаннатиён, дидани ҷамоли Парвардигор ва амсоли ин барин бахшҳо пешкаши шумо азизон намудам ҳоло бошад дар ин мақола мавзӯи дигар, ки он аҳволи аҳли нор, Худо моро аз он солим нигоҳ дорад “Аҳволи Дӯзах ва дузахиён дар Қуръони карим” мепардозам зеро барои ҳар мусалмон доништан ва хондани ин мавзӯӣ муҳиму фаҳмидани онҳо ҳатмӣ аст. Аз ин хотир муқаддимаро тулонӣ наменамоям, мепардозам ба асли мавзӯи матраҳ гардида умед аст писанди шумо азизон қарор бигирад.

1) Либоси дӯзахиён

Дар ин маврид Худованд мефармояд:

﴿وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقْرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٥٠﴾ سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطْرَانٍ

وَتَعْشَىٰ وُجُوهُهُمْ النَّارُ ﴿٥١﴾﴾ [ابراهيم: ٤٩، ٥٠]

«Гунаҳкоронро дар он рӯз бо занҷирҳо, дасту по ба гардан баста бубинӣ. Ҷомаҳошон аз қатирон аст ва оташ суратҳошонро фуру пӯшидааст».

(Сураи Иброҳим, оёти 49-50)

Қатирон миси дар дараҷаи баландтарини ҳарорат доғшударо мегӯянд.

2) Намунаҳои аз азоби Дӯзах

А) Азобҳои гуногуни дӯзахиён

Худованд дар ин маврид дар ин оятҳо мефармояд:

﴿النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾﴾ [غافر: ٤٦]

«Ҳар субҳу шом онҳо бар оташ арза шаванд ва рӯзе, ки қиёмат барпо шавад (фариштагонро нидо дода шавад, ки) хонадони Фиръавнро ба саҳттарин азобҳо дароваред!»

(Сураи Ғофир, ояти 46)

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٨٨﴾﴾ [النحل: ٨٨]

«Онон, ки кофир шуданд ва дигаронро аз роҳи Худо боздоштанд, ба сабаби фасоде, ки мекарданд азобе бар азобашон хоҳем афзуд».

(Сураи Наҳл, ояти 88)

Паёмбари Худо (с) камтарин азоби Дӯзахро зикр намуда, фармуданд:

«Камтарини азоби Дӯзах ҳамон аст, ки дар зери қадами мард порчае (лаҳчае) аз оташ гузошта мешавад, ки мағзи сараш бар асари он чӯш мезанад».

Б) Ҳашри дӯзахиён бар рӯйҳояшон ва фарогирии оташ онҳоро

Ва дигар хорию залилӣ, ки Худо бар дӯзахиён додааст, он аст, ки рӯзи қиёмат онҳо бар рӯйҳояшон бо чашмони нобино ва гӯшҳои ношунаво ва забони баста ҳашр хоҳанд шуд. Худованд дар ин маврид дар чанд ҷои Қуръони карим мефармояд:

﴿وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلِّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ
وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُمِيَآ وَبُكْمًا وَصُمًّا مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ كُلَّمَا خَبَثَ
زَدْنَاهُمْ سَعِيرًا ﴿٩٧﴾ [الاسراء: ٩٧]

«Ва ҳар киро Худо ҳидоят кунад, ҳидоятшуда аст. Ва касонеро гумроҳ созад, ҷуз Худои барҳақ барои онҳо сарпарасте наёбӣ ва дар рӯзи Қиёмат, дар ҳоле ки чехраҳояшон рӯ ба замин аст, кӯру гунг ва кару зинда ва ҷамъашон мекунем ва ҷаҳаннам ҷойгоҳи онҳост, ҳар вақте шуълаи он фуру нишинад, бештар меафрӯземаш».

(Сураи Исро, ояти 97)

«Ва ононро, ки корҳои бад кардаанд (чун ширк ва маъсият) сарнагун дар оташ андохта шаванд, оё ҷуз мувофиқи корҳое, ки кардаед, ҷазо меёбед?»

(Сураи Намл, ояти 90)

Пас аз он, бо оташ рухсори ононро доғ намуда, ҳамеша ононро фаро хоҳад гирифт ва ҳеҷ пардае нахоҳанд ёфт, то ононро каме ҳам бошад аз оташ нигоҳ дорад.

﴿تَلْفَحُ وُجُوهُهُمْ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾﴾ [المؤمنون : ١٠٤]

«Оташ чехраҳояшонро месӯзонад ва дар Дӯзах туршрӯянд».

(Сураи Муъминун, ояти 104)

В) Бар чеҳраҳояшон дар оташ кашидани кофирон.

Ва яке аз анвои азоби дардноки кофирон ин бар рӯйҳояшон дар оташ кашидани онҳост. Чунончи Худованд мефармояд:

﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾﴾ [القمر: ٤٧، ٤٨]

«Ҳароина, гунаҳкорон дар гумроҳиву чунунанд. Рӯзе, ки онҳоро ба чеҳраҳояшон дар ҷаҳаннам кашанд, ки бичашед азоби сақарро (Дӯзахро)».

(Сураи Қамар, оёти 47-48)

Барои бештар гаштани дарду алам кофиронро бар занҷирҳо баста, пас аз он дар оташ кашида мешаванд. Чунончи Худованд мефармояд:

﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٢﴾ إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلْسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧٣﴾ فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٤﴾﴾ [غافر: ٧٠، ٧٢]

«Касоне, ки ин китобро дурӯғ мешуморанд ва он чиро, ки ба василаи паёмбарон фиристодаем тақзиб мекунанд, ба зудӣ хоҳанд донист. Он гоҳ, ки

тавқҳоро ба гарданҳояшон андозанд ва дар оби ҷӯшон бо занҷирҳо бикашандашон, сипас дар оташ афрӯхта шаванд».

(Сураи Ғофир, оёти 70-72)

Г) Сиёҳ намудани рӯи дӯзахиён

Худованд дар охират рӯи дӯзахиёнро монанди ториқиҳои шаб сиёҳ хоҳад намуд. Худованд мефармояд:

﴿وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَّا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾﴾ [يونس : ٢٧]

«Ва барои онон, ки муртакиби бадихо шаванд, подоши ҳар бадӣ монанди он аст ва хори бар онҳо ғолиб мешавад. Касе онҳоро аз хашми Худо ниғаҳ намедорад, чунон шаванд, ки гӯё рӯйхошон дар поре аз шаби торик пӯшида шудааст. Инҳо аҳли ҷаҳаннаманд ва ба таври ҳамеша дар он ҳастанд».

(Сураи Юнус, ояти 27)

Г) Фарогирии оташ дӯзахиёнро

Ҳамчуноне ки кофиронро гуноҳ аз ҳар тараф фаро гирифтааст, ҳамон гуна подошро хоҳанд дид ва ононро оташ аз ҳар тараф фаро хоҳад гирифт.

Чунончи дар ин маврид Худованди қодиру тавоно дар ин оятҳо мефармояд:

﴿لَهُمْ مِّنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۚ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾﴾

[الاعراف: ٤١]

«Бистаре аз оташи ҷаҳаннам дар зер ва пӯшише аз оташи ҷаҳаннам бар рӯй доранд. Ва ситамкоронро инчунин ҷазо медиҳем!»

(Сураи Аъроф, ояти 41)

Ва мақсади дар оят зикршуда он аст, ки кофиронро оташ аз боло ва поён фаро хоҳад гирифт.

Худованд мефармояд:

﴿يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُقُوا مَا كُنْتُمْ

تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾﴾ [العنكبوت: ٥٥]

«Рӯзе, ки азоб аз болои сару зери пой онҳоро дарбар мегирад ва Худо мегӯяд: «Ба хотири аъмоле, ки мекардед, инак азобро бичашед».

(Сураи Анкабут, ояти 55)

Ва дар ҷои дигар мефармояд:

﴿لَهُمْ مِّنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِّنَ النَّارِ وَمِن تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ وَيَعْبَادُونَ فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ [الزمر: ١٦]

«Болои сарашон табақоти оташ аст ва дар зери пояшон табақоти оташ». Ин чизест, ки Худо бандагони худро ба он метарсонад. Пас, эй бандагони Ман, аз Ман битарсед!

(Сураи Зумар, ояти 16)

Ва дар ҷои дигар Худованд баён намудааст, ки оташ монанди деворест, ки дӯзахиёро ихота менамояд ва барои кофирон берун баромадан аз он девор амри ношуданист.

Худованд мефармояд:

﴿وَقُلِ الْحَقُّ مِن رَّبِّكُمْ فَمَن شَاءَ فَلْيُؤْمِن وَمَن شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِن يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا﴾ [الكهف: ٢٩]

Бигӯ: «Ин сухани ҳақ аз ҷониби Парвардигори шумост. Ҳар кӣ бихоҳад, имон биёварад ва ҳар кӣ бихоҳад, кофир шавад». Мо барои кофирон оташе, ки он ҳамаро дар бар мегирад омода кардаем ва чун ба истиғоса (додхоҳӣ) об хоҳанд, аз обе чун миси

гудохта, ки аз ҳарораташ чехраҳо кабоб мешаванд,
бихӯронан-дашон. Чӣ бад обе ва чӣ бад оромгоҳе!»

(Сураи Каҳф, ояти 29)

Ва дар оят суродиқ ба маънои панҷара ва девор, ки он
ҷоро ихота менамояд, омадааст.

Д) Шуъла задани оташ дар дилҳо

Худованд мефармояд:

﴿كَلَّا لَيُنَبَّذَنَّ فِي الْخِطْمَةِ ﴿١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْخِطْمَةُ ﴿٢﴾ نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ ﴿٣﴾
الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ﴿٤﴾﴾ [المزّة: ٤، ٧]

«Ҳаргиз чунин нест, албатта ўро дар ҳутамаҳ
андозанд. Ва ту чӣ донӣ, ки ҳутамаҳ чист? Оташи
афрӯхтаи Худост, ки бар дилҳо ғалаба меёбад».

(Сураи Ҳумаза, оёти 4-7)

Е) Банд ва занҷирҳои дӯзахиён

Худованд барои дӯзахиён қайдҳо ва занҷирҳо омода
намудааст, ки мефармояд:

﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿١﴾﴾ [الانسان: ٤]

«Ҳароина, Мо барои кофирон занҷирҳову ғулҳо ва оташи афрӯхта омода кардаем».

(Сураи Инсон, ояти 4)

﴿إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَحَجِيمًا ﴿٤﴾ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿٥﴾﴾ [المزمل:

۱۲، ۱۳]

«Ҳароина, назди Мост бандҳои гарон ва Дӯзах ва таоме гулӯгиру азобе дардовар».

(Сураи Музаммил, оёти 12-13)

Ва он қайдҳо бар гарданҳои онон баста мешаванд. Худованд мефармояд:

﴿وَقَالَ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾﴾ [سبا: ۳۳]

«Забуншуморидашудагон ба қудратмандон гӯянд: «Балки, шумо шабу рӯз ҳила мекардед, он гоҳ ки моро фармон медодед, ки ба Худои барҳақ кофир шавем ва барои Ҷ шариконе қарор диҳем!» Ва чун азобро бубинанд, дар дил пушаймонӣ кунанд. Ва Мо ғулҳоро (тавқҳои азобро) бар гарданҳои кофирон бигузorem. Оё на чунин аст, ки дар баробари аъмолашон ҷазо дода мешаванд?»

(Сураи Сабо, ояти 33)

﴿إِذِ الْأَعْتُلُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلْسِلُ يُسْحَبُونَ﴾ [غافر: ٧١]

«Он гоҳ ки тавқхоро ба гарданҳошон андозанд ва бо занҷирҳо бикашандашон».

(Сураи Ғофир, ояти 71)

﴿إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا﴾ [المزمل: ١٢]

«Ҳароина, назди Мост бандҳои гарон ва Дӯзах»

(Сураи Муззаммил, ояти 12)

Занҷирҳо дигар намуди азоб аст, ки ба онҳо гунаҳкорон баста мешаванд, ҳамчуноне, ки дар дунё гунаҳкорон бо онҳо баста мешаванд.

Ва дигар намуди азоб, ки дӯзахиён ба он гирифтор хоҳанд шуд ва Худованди субҳон дар каломи покаш аз он хабар додаст, ин аст:

﴿خُذُوهُ فَغُلُّوهُ﴾ ۳۰ ﴿ثُمَّ الْجَحِيمِ صَلُّوهُ﴾ ۳۱ ﴿ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا

فَأَسْلُكُوهُ﴾ [الحاقة: ۳۰, ۳۲]

«Бигиредаш ва занҷираш кунед! Ва ба ҷаҳаннамаш дароред! Ва ўро бо занҷире, ки

дарозияш ҳафтад зироъ (аз оринҷ то ангушт) аст бикашед!»

(Сураи Алҳоққа, оёти 30-32)

Ё) Шайтон ва маъбудони беҳудоён дар оташанд

Худованд мефармояд:

﴿إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصْبُ جَهَنَّمَ أَنْتُمْ لَهَا وَرَدُونَ ﴿٩٨﴾ لَوْ كَانَ هَتُولَاءَ إِلَهَةً مَا وَرَدُوهَا وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٩٩﴾﴾ [الانبیاء: ٩٨، ٩٩]

«Шумо ва он чизҳое, ки аз ғайри Аллоҳ мепарастидед, ҳезумҳои ҷаҳаннамед. Шумо ба ҷаҳаннам хоҳед рафт! Агар онҳо худоён мебуданд, ба ҷаҳаннам намерафтанд ва ҳол он ки ҳама дар ҷаҳаннам ҳамешагианд».

(Сураи Анбиё, оёти 98-99)

Ва инчунин мефармояд:

﴿وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾ وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَلَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ ﴿٣٨﴾ وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذ ظَلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾﴾ [الزخرف: ٣٦، ٣٩]

«Ҳар кас, ки аз ёди Худои Раҳмон рӯй гардонад, шайтоне бар ӯ вобаста мекунам, ки ҳамеша ҳамроҳаш бошад. Ва он шайтонҳо ононро, ҳароина, аз роҳи Худо боз мегардонанд, вале пиндоранд, ки ҳидоятёфтагонанд. То он гоҳ ки назди Мо ояд мегӯяд: «Эй кош, дурии ману ту дурии машриқу мағриб буд. Ва ту чӣ бад ҳамроҳе будай». Чун ситам кардед. Он рӯз пушаймонӣ ҳаргиз суд накунад ва албатта, ҳарду дар азоб шарик бошед».

(Сураи Зухруф, оёти 36-39)

Ж) Ҳасрату надомат ва пушаймонию дӯзахиён

Худованд мефармояд:

﴿وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ وَأَسْرُوا التَّدَامَةَ لَمَّا رَأُوا الْعَذَابَ ۗ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾﴾ [يونس: ٥٤]

«Ва агар ҳар золиме (кофир) соҳиби ҳамаи (сарвати) рӯи замин бошад, хоҳад, ки худро ба (воситаи) он аз азоб бозхарад ва чун азобро бингаранд, пушаймонию хеш дар дил ниҳон доранд. Миёнашон ба адолат ҳукм шавад ва мавриди ситам воқеъ нагарданд».

(Сураи Юнус, ояти 54)

Вақте кофир ба номаи аъмолаш менигарад ва он куфру барои Худо шарик оварданҳояшро мебинад, ки сабаби ҷовидон дар Дӯзах монданааш шудааст, бар худ барбодӣ ва ҳалоқӣ меҳонад. Худованд мефармояд:

﴿وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ۖ فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا ۝ وَيَصَلِّي سَعِيرًا ۝﴾ [الانشقاق: ۱۰, ۱۱]

«Аммо ҳар кас, ки номааш аз пушти сар дода шавад, ба зудӣ, ки бигӯяд: «Вой бар ман, ки ҳалок шудам». Ва ба оташи афрӯхта дарояд».

(Сураи Иншиқоқ, оёти 10-12)

Ва боз ҳам вақте ба оташи сӯзон андохта мешавад, ба худ марг ва ҳалоқӣ меҳонад. Худованд мефармояд:

﴿وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا ۝ لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ۝﴾ [الفرقان: ۱۳, ۱۴]

«Ва чун дастҳо бар гардан баста дар тангное аз он афтанд, ба дуо марги хеш меҳоянд. Имрӯз на як бор марги хеш хоҳед, марги хеш фаровон хоҳед!»

(Сураи Фурқон, оёти 13-14)

Овози дӯзахиён баланд шуда, ба сӯи Парвардигорашон фарёд мезананд, то онҳоро аз ин оташи сангсӯз бираҳонад. Худованд мефармояд:

﴿وَهُمْ يَصْطَرِحُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوْ لَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ﴾ [فاطر: ٣٧]

«Ва аз даруни оташ фарёд мезананд: «Эй Парвардигори мо, моро берун ор, то корҳои шоиста кунем, ғайр аз он чӣ, ки кардем». Оё он қадар шуморо умр надода будем, ки пандгирандагон панд гиранд? Ва шуморо бимдиҳанда омад. Пас, (азобро) бичашед, ки гунаҳкоронро ёваре нест!

(Сураи Фотир, ояти 37)

Ва ҳамин вақт аст, ки дигар худро гунаҳгор шумурда, ба гумроҳию куфр ва камақлии худ эътироф менамоянд. Худованд мефармояд:

﴿وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ [الملك: ١٠]

«Ва мегӯянд: «Агар мо мешунидем ё ақл мекардем, аҳли ин оташи сӯзанда намебудем».

(Сураи Мулк, ояти 10)

Аммо орзуи онон ба шиддат рад карда мешавад.
Худованд мефармояд:

﴿قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿١٠٨﴾ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا
فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾ قَالَ أَخْسُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴿١٠٨﴾﴾ [المؤمنون: ١٠٦، ١٠٨]

Гӯянд: «Эй Парвардигори мо, шӯрбахтиямон бар мо ғалаба кард ва мо мардуме гумроҳ будем. Эй Парвардигори мо, моро аз ин оташ берун овар. Агар дигар бор баргаште (ба сӯи гуноҳ) кардем, ҳароина аз ситамкорон бошем». Гӯяд: «Дар оташ гум шавед ва бо ман сухан мағӯед».

(Сураи Муъминун, оёти 106-108)

Акнун ваъдаи Худо бар онон собит шуд ва ба ҷое сафар намуданд, ки на дуъоро он ҷо судест ва на орзӯро. Худованд мефармояд:

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا
فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٢﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًىٰ وَلَٰكِن حَقَّ
الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٣﴾ فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ
هَذَا إِنَّا نَسِينَاكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾﴾ [السجدة: ١٢، ١٤]

«Ва туро ачаб аст, он гоҳ ки гунаҳкоронро дар назди Парвардигорашон сарафканда бинӣ, ки (гӯянд): «Эй Парвардигори мо, дидем ва шунидем.

Акнун моро бозгардон, то коре шоиста кунем, ки инак, ба яқин расидаем. Агар мехостем ҳидояти ҳар касро, албатта ба ӯ арзонӣ медоштем, вале ваъдаи Ман, ки ҳароина, ҷаҳаннро аз ҳамаи ҷинниёну одамиён пур мекунам, ҳақ аст. Ба ҷазои он, ки дидори чунин рӯзеро фаромӯш карда будед, акнун (азобро) бичашед. Ҳароина, Мо низ шуморо аз ёд бурдаем. Ба сазои корҳое, ки мекардед, азоби ҷовидро бичашед!»

(Сураи Сачда, оёти 12-14)

Пас, дӯзахиён ноумед шуда, ба сӯи ниғаҳбонони оташ мутаваҷҷеҳ мешаванд ва хоҳиш менамоянд, ки ба онҳо шафеъ шаванд, то Худованд азобро бар онҳо кам намояд. Худованд мефармояд:

﴿وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ۗ قَالُوا أَوْ لَمْ تَكُ تَأْتِيكُمُ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا فَاذْعُبُوا وَمَا دَعْتُمُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۗ﴾ [غافر: ٤٩، ٥٠]

«Ва онҳо, ки дар оташанд, ба ниғаҳбонони ҷаҳаннам мегӯянд: «Аз Парвардигоратон бихоҳед, то як рӯз аз азоби мо кам кунад. (Ниғаҳбонони Дӯзах) мегӯянд: «Оё паёмбаронатон бо далелҳои равшан назди шумо наёмада буданд?» Мегӯянд (дӯзахиён):

«Бале». Мегӯянд: «Пас, дархост кунед». Ва дархости кофирон, чуз он ки табоҳ шавад, ҳеч нахоҳад буд».

(Сураи Ғофир, оёти 49-50)

Ва пас аз он фариштаи маргро фарёд мезананд, то ҷони онҳоро қабз намуда, аз азоби дарднок бираҳонад.

Худованд мефармояд:

﴿وَنَادُوا يَمْلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَكْتُوبُونَ ﴿٧٧﴾ لَقَدْ جِئْتَكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٨﴾﴾ [الزخرف: ٧٧، ٧٨]

«Фарёд бароваранд, ки эй молики Дӯзах, кош Парвардигори ту моро бимиронад (то аз азоб бираҳем). Мегӯяд: «На, ҳароина, шумо дар он ҷо монданӣ ҳастед. Албатта, Мо шуморо бо ҳақ ошно кардем, вале бештаратон ҳақро написандидед (ва душман гирифтед)».

(Сураи Зухруф, оёти 77-78)

Он ситамгорон, ки куфрро бар имон баргардонистанд, худ ва хонаводаи худро гирифтори ин бадбахтӣ намуданд. Худованд мефармояд:

﴿فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِّنْ دُونِهِۦ ۗ قُلْ إِنَّ الْخَلْسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ
وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١٥﴾﴾ [الزمر: ١٥]

«Бипарастед ҳар чизи дигареро ҷуз Ў» Бигӯ:
«Ҳароина, зиёнқунандагон касоне ҳастанд, ки дар
рӯзи Қиёмат худ ва хонадонашонро аз даст бидиҳанд.
Огоҳ бошед, ки ин зиёне ошқор аст».

(Сураи Зумар, ояти 15)

Қуръони Маккӣ мусалмонро бар хавфи аз Худо тарбият намуда, ба саҳобогон баён медорад, ки азоби охират ҳам ҳисшавада ва ҳам маънавист. Қуръони карим ва тавзеҳоти паёмбар (с) ҳақиқати Дӯзахро бар саҳобогон равшан намуда, ононро водор месохт, то ба фармонҳои Худо ҷанг зада, аз навоҳӣ ва манҳиёти Ў дурӣ ҷӯянд. Саҳобогон (Худо аз онҳо розӣ бод) ҳамеша дар тасаввуру хаёлҳои хеш сурат ва манзараи Дӯзаху Ҷаннатро ба намоиш гузошта, барои марг, ки аз он роҳи гурезе вучуд надорад, худро омода месохтанд ва чунин мепиндоштанд, ки қабр, ҳатман ё боғчае аз боғҳои Ҷаннат ва ё чоҳе аз чоҳҳои Дӯзах аст. Вақте саҳобогонӣ киром ҳамаи инро дар нафси худ қабул карда ва онро ҳозир медонистанд, дар дилҳояшон хавф ва тарси мувоқабат ва назорат шудан аз ҷониби Худо бедор мешуд ва ононро ба сӯи даъвати роҳи ҳақ ва қору амалҳои шоиста ҳавасманд

мегардонид ва ба кӯшиш кардан баҳри иқомат ва барпосозии давлати мувофиқ ва муносиб бо дастуроти Қуръон ва тамаддуне, ки башариятро аз нобудӣ наҷот бахшад, водор месохт. Ва ҳамин буд, ки мусалмонони садри ислом, яъне ёрони бовафои паёмбари акрам (с) дар пинҳонию ошкоро ва дар танҳоию байни ҷамоат ҳамеша ва аз сидқи дил ба даргоҳи Худованд дуо менамуданд, то ононро ба монанди паёмбарону шуҳадо ва нақӯкорон иззат ва шараф бахшад. Худо ҳар яки мо умматони Муҳҳамади Амин (саллаллоҳу алайҳи васаллам) ро аз ин оташи сузони ҷаҳаннам эмин нигоҳ дорад ва духуламонро ба ҷанноти ҷовидонааш мушарраф бигардонад.

Маъхази истифодашуда:

Бухорӣ, 6561, 6562. Муслим, 213.

«Алявмул охиру фил ҷаннати ва-н- нор», -с. 102.